

Mindeord

af Bente og Karsten Thorborg, Bornholms Højskole

Ester Aaby Dam f. Eriksen i Halk ved Haderslev 26/6 1917, død i sit hjem på Skagelfaldsvej i Aakirkeby 3/8 2015

Ester i samtale med højskoleforstander Frederik Christensen ved Højskolens forårsmøde 2002

Det er vemodigt, at Ester er død, men en glæde at have kendt hende. Som medlem af Højskolens bestyrelse var hun med til at ansætte os i 1988. Det var sådan vi mødte hinanden, og det blev til et langt venskab.

Hendes baggrund i det sønderjyske og i det grundtvigske var for hende to sider af samme sag. Hun var i mange år formand for Grænseforeningen, og hun var en ivrig og trofast deltager i Højskolens mange møder. Før vores tid havde hun i en periode været skolens økonom.

Da sønnen Erling Aaby Dam overtog Smørengård efter sine forældre, flyttede hun og Niels Anker til Skagelfaldsvej 2 i Åkirkeby. Vi mindes gode timer i det hyggelige hjem ved Esters veldækkede bord sammen med familie og venner og med huset fuld af musik og sang. Niels Anker spillede violin bl. a. med Hans Askou, og han inviterede i stor stil sine musikvenner fra nær og fjern. Men ellers var det mest på Højskolen vi mødtes til festligt kallas.

Efter 1996 hvor Ester var blevet alene kom et besøg hos hende hurtigt til at handle om det der for alvor optog hende: livets store spørgsmål og minderne fra et langt liv. Hun var en tænksom fortæller – og hun tumlede også med at skrive om sine oplevelser.

Hun kom fra en stærk dansksindet familie, men hendes far havde som tysk statsborger gjort tjeneste som feldweibel for kejser Wilhelm under 1. verdenskrig. Efter krigen købte han gård i Halk ved Haderslev, men den blev efter genforeningen udskiftet med Brunbjerggaard på samme egn, og det var her Ester voksede op. Tiderne var smalle efter krigen, og hun har fortalt hvordan hun med sin mor gik de 10 km til Haderslev for at sælge hyldeblomster for at forøge indtægterne.

En karl på gården 1925 har fortalt, at det var den plads han havde været allermest glad for i hele sit liv. Han havde følt, at han for første gang var blevet ordentlig behandlet som tjenestekarl, næsten som en ligemand. Det siger noget betegnende om Esters barndomshjem.

Som gårdmandsdatter havde hun været hushjælp i præstegården hos Henrik Dons Christensen (den senere biskop) og siden elev på Askov Højskole på vinterholdet 1942/43. Det blev en vækkelse for hende, og det var her hun mødte sin kommende mand, Niels Anker Aaby Dam fra Smørenggaard i Vestermarie sogn. Han var et par år ældre end hende, og sammen lyttede de til livsoplysende foredrag og dyrkede den klassiske musik. Ester har fortalt, at forstander Arnfred engang spurgte til hendes dannelsesbaggrund. Jo hun havde da hjulpet til hjemme på gården i Halk og havde været ude at tjene. "Det er ikke så meget", havde han sagt. Det bed - men det ansporede hende også. Som moden husmor på Bornholm med voksne børn tog hun 9. klasse og derefter flere enkeltfag om religion og filosofi på HF. Et kørekort blev det også til.

Ester fortalte om mødet med det dengang mere lukkede bornholmske samfund. Hun og Niels Anker var blevet gift i Halk kirke 1946, og året efter overtog Niels Anker Smørenggaard fra sine forældre, men de gamle boede der også, og det var alt i alt noget af et kulturchok for den unge sønderjyske kone.

Hun fortalte også om den store sorg de havde haft, da deres datter Elisabet temmelig pludseligt døde af en hjernetumor. Det var i 1990, og hun efterlod sig mand og en treårig søn. Niels Anker bearbejdede som den han var tabet ved at hengive sig til sin lidenskab for musikken. Men for Ester uddybede sorgen hendes gudsforhold og menneskelighed.

Samværet efter hans begravelse blev efter Esters ønske holdt på Højskolen hvor han ofte havde spillet.

Esters 95 års fødselsdag blev fejret ved en skøn fest hos Erling Aaby Dam nu på Lauegård. Børn med ægtefæller, børnebørn og oldebørn var samlet med mange af Esters venner. Der var højt humør, taler og – selvfølgelig – musik i lange baner. Ester strålede. Sikke en familie at have omkring sig!

Vi vil mindes Ester som det gavende og alvorligt søgende menneske hun var.

Æret være hendes minde

